

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Q[v]aestio XLIX. De effectibus paßionis Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

rotem Iesu Christi, & tantum dispensare, & per modum abolitionis indulgentiam ipsam conferre, vel per modum suffragii illam transferre contuuisse, ac propterea omnes tantum, quam defunctos, qui ueraciter omnes indulgentias huiusmodi consecuti fuerint, a tanta temporalis poena secundum diuinam iustitiam pro peccatis suis actualibus debita liberari, quata concessa & acquisita indulgentia aequaliter. Et sic ab omnibus tenentibus & praedicari debent, sicut excommunicationis latae sententiae poena, a qua illi incurrentes ab illis quia a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, nequeat abolitionis beneficium obtinere auctoritate apostolica earundem tenore presentium decernimus. Haec ubi sed intendit Auctor de passionibus sanctorum absolute, in quod inter passiones Christi, & sanctorum multiplex in proposito traditur hic differentia. Prima est in uerbo, passiones nam passiones Christi absolute te reddunt Ecclesiam: passiones autem sanctorum non absolute (ut hic dicitur) sed superflue tantum satisfaciunt pro nobis, ut in 4. sent. & in dicta extraneante contenerur. Secunda est in uerbo redemptionis: quoniam passio Christi redimit simpliciter: quia a seruitute culpa & poenae: passiones uero sanctorum non nisi secundum quid redimunt. Scilicet a poena quadam scilicet temporalis poenae: Tertia est in uerbo, proficiunt: quia passio Christi prodest Ecclesiae per modum redemptionis, etiam si nulla claus Ecclesiae intercedat: sed passiones sanctorum non pro me satisfaciunt, nisi tantum auctoritate mihi applicentur. Tot ergo limitationibus opus cum sit ad uerbum, quod alioquin passiones san-

hominem Christum principaliter autem ad Deum.

AD SECVNDVM dicendum, quod pretium redemptionis nostrae homo Christus soluit immediate: sed de mandato patris, sicut prioris actoris.

AD TERTIVM dicendum, quod passiones sanctorum proficiunt Ecclesiae, non quidem per modum redemptionis, sed per modum exempli & exhortationis, secundum illud 2. ad Corinth. 1. Siue tribulamur pro uestra exhortatione & salute.

ARTICVLVS VI.

Verum passio Christi operata sit nostrae salutem per modum efficientiae.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod passio Christi non sit operata nostrae salutem per modum efficientiae. Causa enim efficiens nostrae salutis, est magnitudo diuinae uirtutis, secundum illud Isa. 59. Ecce non est abbreviata manus eius, ut saluare non possit. Christus autem crucifixus est ex infirmitate, ut dicitur 2. ad Cor. 13. non ergo passio Christi efficienter operata est nostrae salutem.

¶ 2. Præter. Nullum agens corporale efficienter agit nisi per contactum, unde et Christus tangendo mundauit leprosum, ut ostenderet carnem suam salutiferam uirtutem hanc, sicut Chrysostomus dicit. Sed passio Christi non potuit contingere omnes homines, ergo non potuit efficienter operari salutem omnium hominum.

¶ 3. Præter. Non uis eiusdem esse operari per modum meriti, & per modum efficientiae, quia ille qui meretur, expectat effectum ab alio: sed passio Christi operata est nostram salutem per modum meriti, non ergo per modum efficientiae.

SED CONTRA est, quod dicitur 1. ad Cor. 1. quod uerbum crucis, his qui salui sunt, est uirtus Dei: sed uirtus Dei efficienter operatur nostram salutem, ergo passio Christi in cruce efficienter operata est nostram salutem.

RESPON. Dicendum, quod duplex est efficiens, principale, & instrumentale. Efficiens quidem principale humanæ salutis est Deus. Quia uero humanitas Christi est diuinitatis instrumentum (ut supra dictum est) ex consequenti omnes actiones & passiones Christi, instrumentaliter operantur in uirtute diuinitatis ad salutem humanam. Et secundum hoc, passio Christi

efficienter causat salutem humanam.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod passio Christi relata ad Christi carnem, congruit infirmitati assumptæ. Relata uero ad diuinitatem, consequitur ex ea infinitam uirtutem, secundum illud 1. ad Cor. 1. Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus, quia scilicet, ipsa infirmitas Christi, in quantum est Dei, habet uirtutem excedentem omnem uirtutem humanam.

AD SECVNDVM dicendum, quod passio Christi, licet sit corporalis, habet tamen spirituales uirtutes ex diuinitate unita, & ideo per spirituales contactum efficaciam sortitur, scilicet per fidem, & fidei sacramentum, secundum illud Apostoli, quem proposuit Deus pro peccatore per fidem in sanguine ipsius.

AD TERTIVM dicendum, quod passio Christi, secundum quod comparatur ad diuinitatem eius, agit per modum efficientiae: in quantum uero comparatur ad uoluntatem anime Christi, agit per modum meriti: secundum uero quod consideratur in ipsa carne Christi, agit per modum satisfactionis, in quantum per eam liberamur a reatu poenae: per modum uero redemptionis, in quantum per eam liberamur a seruitute culpe: per modum autem sacrificij, in quantum per eam reconciliamur Deo, ut infra dicitur.

QVAESTIO XLIX.

De effectibus passionis Christi, in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de ipsis effectibus passionis Christi.

ET circa hoc quaeruntur sex.

¶ Primo, Vtrum per passionem Christi simus liberati a peccato.

¶ Secundo, Vtrum per eam simus liberati a potestate diaboli.

¶ Tertio, Vtrum per eam simus liberati a reatu poenae.

¶ Quarto, Vtrum per eam simus Deo reconciliati.

¶ Quinto, Vtrum per eam sit nobis aperta ianua caeli.

¶ Sexto, Vtrum per eam Christus adeptus sit exaltationem.

ARTICVLVS I.

Vtrum per passionem Christi simus liberati a peccato.

AD PRIMUM sic proceditur. Vtrum, quod per passionem Christi Tertia S. Thomae.

etorum profunt: Ecclesia per modum redemptionis: ac per hoc affirmatiua non nisi secundum quid fit uera, potuit absque ullo ueritatis prauidicio negatiua simpliciter, & absolute asseri, dicendo quod passiones sanctorum non profunt ecclesiae per modum redemptionis. Et cum ueritate istius negatiuae stare iam patet doctrinam de efficacia indulgentiarum ex meritis sanctorum.

¶ Super Questionis quadragesima octaua Articulum sextum.

Tullius clarus ut sonat.

IN corpore est una distinctio bimestris cum duabus conditionibus, iuxta ipsa membra. Distinctio est: Causa efficiens duplex: principalis, uel instrumentalis, prima conclusio est: Causa efficiens principalis nostrae salutis est Deus. Secunda est: Passio Christi est causa efficiens instrumentalis nostrae salutis. Probat haec: Humanitas Christi est deitatis instrumentum, ergo omnes actiones, & passiones Christi operantur instrumentally uirtute deitatis ad salutem humanam, ergo passio Christi efficienter causat nostrae salutem.

¶ Aduert hic & per responsione ad secundum, quod passio Christi ut Auctor dicit, tenet locum medicinae, Et quemadmodum medicina corporaliter adhibita infirmo instrumentaliter sanatur, ita passio Christi spiritualiter contactu fidei, seu fidei sacramentis adhibita nobis, sanat nos etiam instrumentaliter. Differentia autem est, quia medicina corporea adhibita, fit instrumentum naturae ipsius infirmi: medicina autem passionis uenit instrumentum deitatis, & sola adhibitione per fidem seu sacramenta eget ad hoc, ut nos sanet.

¶ Super Questionis quadragesima nona Articulum primum.

Tullius intelligit de liberati ut per X pa 119-

passionem Christi ut causam, non qualem cumq; sed propria, ut patet ex ultimo argumento.

¶ In corpore vnica conclusio: Passio Christi est propria causa remissionis peccatorum, tribus modis. Probatu fin gillatim quo ad singulos modos. Litera est satis clara.

¶ Aduerte, quod cu passio Christi dicitur causa propria remissionis peccatorum, intelligitur ita propria quod sola ipsa est, per quam ueniam consequimur peccatorum omnes, praeteriti, praesentis, & futuri: sine fide enim passionis Christi explicite uel implicite impossibile est secundum potentiam ordinariam, hominem remissionem peccatorum consequi.

autem adhuc alia ad remissionem peccatorum, scilicet baptismus, & penitentia, ergo uidetur quod passio Christi non sit sufficiens causa remissionis peccatorum.

¶ 5. Præ. Prouerb. 10. dicitur, vniuersa delicta operit charitas, & 15. dicitur, per misericordiam & fidem purgantur peccata: sed multa sunt alia de quibus habemus fidem, & quæ sunt prouocatiua charitatis, ergo passio Christi non est propria causa remissionis peccatorum.

SED CONTRA est, quod dicitur Apoc. 1. Dilexit nos, & lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.

RESPON. Dicendum, quod passio Christi est propria causa remissionis peccatorum tripliciter, primo quidem, per modum prouocantis ad charitatem, quia Apost. dicit Rom. 5. Commendat Deus suam charitatem in nobis, quoniam cum adhuc inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est. Per charitatem autem consequimur ueniam peccatorum, secundum illud Luc. 7. Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Secundo, passio Christi causat remissionem peccatorum per modum redemptionis: quia. n. ipse est caput nostrum per passionem suam, quam ex charitate & obedientia sustinuit, liberauit nos tamquam membra sua a peccatis, quasi per pretium suæ passionis: sicut si homo per aliquod eius meritum, quod manu exerceret, redimeret se a peccato, quod pedibus commisisset. Sicut enim naturale corpus est unum, ex membrorum diuersitate consistens, ita tota Ecclesia, quæ est mysticum corpus Christi, computatur quali una persona cum suo capite, quod est Christus. Tertio, per modum efficientia, in quantum caro secundum quam Christus passionem sustinuit, est instrumentum diuinitatis, ex quo eius passionem, & actiones operantur in uirtute diuina ad expellendum peccatum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod licet Christus non sit passus secundum quod Deus, tamen caro eius est diuinitatis instrumentum: & ex hoc passio eius habet quandam diuinam uirtutem dimitten-

ti non sumus liberati a peccato. Liberare enim a peccato, est proprium Dei, secundum illud Iia. 43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. Christus autem non est passus secundum quod Deus, sed secundum quod homo, ergo per passionem Christi non sumus liberati a peccato.

¶ 2. Præ. Corporale non agit in spirituale: sed passio Christi est corporalis, peccatum autem non est nisi in anima, quæ est spiritualis creatura, ergo passio Christi non potuit nos emundare a peccato.

¶ 3. Præ. Nullus potest liberari a peccato, quod nondum commisit, sed quod in posterum est commissurus. Cum igitur multa peccata, post Christi passionem sint commissa, & tota die committantur, uidetur quod per passionem Christi non sumus liberati a peccato.

¶ 4. Præ. Posita causa sufficienti, nihil aliud requiritur ad effectum inducendum: requiruntur

autem adhuc alia ad remissionem peccatorum, scilicet baptismus, & penitentia, ergo uidetur quod passio Christi non sit sufficiens causa remissionis peccatorum.

¶ 5. Præ. Prouerb. 10. dicitur, vniuersa delicta operit charitas, & 15. dicitur, per misericordiam & fidem purgantur peccata: sed multa sunt alia de quibus habemus fidem, & quæ sunt prouocatiua charitatis, ergo passio Christi non est propria causa remissionis peccatorum.

SED CONTRA est, quod dicitur Apoc. 1. Dilexit nos, & lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.

RESPON. Dicendum, quod passio Christi est propria causa remissionis peccatorum tripliciter, primo quidem, per modum prouocantis ad charitatem, quia Apost. dicit Rom. 5. Commendat Deus suam charitatem in nobis, quoniam cum adhuc inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est. Per charitatem autem consequimur ueniam peccatorum, secundum illud Luc. 7. Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Secundo, passio Christi causat remissionem peccatorum per modum redemptionis: quia. n. ipse est caput nostrum per passionem suam, quam ex charitate & obedientia sustinuit, liberauit nos tamquam membra sua a peccatis, quasi per pretium suæ passionis: sicut si homo per aliquod eius meritum, quod manu exerceret, redimeret se a peccato, quod pedibus commisisset. Sicut enim naturale corpus est unum, ex membrorum diuersitate consistens, ita tota Ecclesia, quæ est mysticum corpus Christi, computatur quali una persona cum suo capite, quod est Christus. Tertio, per modum efficientia, in quantum caro secundum quam Christus passionem sustinuit, est instrumentum diuinitatis, ex quo eius passionem, & actiones operantur in uirtute diuina ad expellendum peccatum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod licet Christus non sit passus secundum quod Deus, tamen caro eius est diuinitatis instrumentum: & ex hoc passio eius habet quandam diuinam uirtutem dimitten-

di peccata, ut dictum est. ¶ AD SECVNDVM dicendum, quod passio Christi licet sit corporalis, fortitur tamen quandam spirituales uirtutem ex diuinitate, cuius caro ei unita est instrumentum: secundum quam quidem uirtutem, passio Christi est causa remissionis peccatorum.

AD TERTIVM dicendum, quod Christus sua passione nos a peccatis liberauit casualiter, id est, instituit causam nostræ liberationis, ex qua possunt quæcunq; peccata quando cumque remitti, uel preterita, uel presentia, uel futura: sicut si medicus faciat medicinam, ex qua possint quicumque morbi sanari, etiam in futurum.

AD QVARTVM dicendum, quod quia passio Christi precessit, ut causa quedam uniuersalis remissionis peccatorum (sicut dictum est. *) necesse est, quod singulis adhibeatur ad deletionem priorum peccatorum. Hoc autem fit per baptismum & penitentiam & sacramenta, quæ habent uirtutem ex passione Christi, ut infra patebit. *

AD QVINTVM dicendum, quod etiam per fidem applicatur nobis passio Christi ad percipiendum fructum ipsius, secundum illud Rom. 3. Quem proposuit Deus propitiorem per fidem in sanguine eius. Fides autem per quam a peccato mundamur non est fides informis, quæ potest esse etiam cum peccato, sed est fides formata per charitatem, ut sic passio Christi nobis applicetur, non solum quantum ad intellectum, sed etiam quantum ad effectum. Et per hunc etiam modum peccata dimittuntur ex uirtute passionis Christi.

ARTICVLVS II.

Utrum per passionem Christi sumus liberati a potestate diaboli.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod per passionem Christi non sumus liberati a potestate diaboli. Ille enim non habet potestatem super aliquos, in quibus nihil sine permissione alterius facere potest: sed diabolus nunquam potuit aliquid in nocuum hominum facere, nisi ex permissione diuina: sicut patet Iob. 1. & 2. quod potestate diuinitus accepta, cum primo in rebus, & postea in corpore legitur. Et similiter Mat. 8. dicitur, quod demones nisi Christo concedente, non potuerunt in porcos intrare, ergo diabolus nunquam habuit in hominibus potestatem:

¶ 2. Præ. Diabolus potestatem suam in homines exercet tentando, & corporaliter vexando: sed hæc adhuc in hominibus operatur post Christi passionem, ergo non sumus per passionem Christi ab eius potestate liberati.

¶ 3. Præ. Virtus passionis Christi in perpetuum durat: sicut illud Heb. 10. Vna oblatione consuma

In corpore tripliciter causa diabolice potestatis in actu super homines, ante Christi passionem, scilicet peccatum hominis, offensa Dei, iniquitas diaboli. Secundo singularium secundum singulas causas monstratur liberatio per passionem Christi sub diuersis rationibus, scilicet in quantum remissio peccati, quo ad primum: in quantum reconciliatio Dei, quo ad secundum: in quantum præsumptioe illata a diabolo, quo ad tertium.

¶ Sed occurrit hic nouum dubium quomodo diabolus machinatio in mortem Christi excessit modum potestatis si bi radiæ a Deo, cui diabolus non potuit inferre Christo per ministerium uideorū, Filii & uorum passionem aut mortem, nisi Deo potestatem d. neu. pater de tercio. Iob. malo minus est potuit

quie in Christum qua
in 10. Et confirmatur
quia cum semper
per diabolum inique
vatur potestate sibi
data, aut semper
ex parte sua excedit
modum potestatis,
aut nunquam, quia
nunquam facit plus
quam sibi permitta-
tur facere.

¶ Ad hoc dicitur
quod non est hic sermo
de potestate dia-
boli absolute de qua
procedunt obiectio-
nes ingerentes du-
bium: sed de potesta-
te illa, qua quina ius-
ticia ob peccata nu-
musa diabolo, super
hominem relinquitur.
De qua in litera
dicitur, homo suo
peccato meruit, ut
in potestatem tradi-
retur diaboli, & rur-
sus, Deus per suam
iustitiam hominem
reliquerat potestati
diaboli. Infra huius
significum potestatis
limitationem, non ca-
dit ratio aliqua con-
tra Iesum Christum,
qui omnino expe-
ra: demerit illius,
quo homines sub
diabolica erant reli-
cti potestate. Excel-
sit ergo diabolus, ut
nimis diuine iusti-
tie, contra homi-
nem, imines potestatis
sue, nisi contra Chri-
stum processit: quam
vis non ecesserit ui-
res potestatis sibi p-
missis simpliciter, &
absolute. Vnde, licet
semper inique ura-
tur illa potestate, si-
ue absolute, siue ut
minister iustitiae (ga-
ex iniqua uoluntate
exequitur iustitiam,
non ut iustitiam exe-
quatur, sed ut suam
impleat malam uo-
luntatem) incitando
tamen & procuran-
do contra Christi
uia corpoream, sin-
gulari modo excel-
sit: quia contra alios
diuinae sententiae o-
pus iustitiae ex demeri-
to patientium origi-
nali saltem peccato
exercebat, quamuis
inique, contra Chri-
stum, nulla erat ratio
iustitiae, in quo nul-
lum omnino erat de-
meritum.

¶ In responsione ad
tertium, nota mate-
riam articuli tertij,
& solutionem cum
dicitur Ica p curiosis
& admirantibus, de
tanta libertate ac po-
testate diaboli in i-

uit sanctificatos in sempiternum, si-
militer etiam ubique extendit-
tur: sed liberatio a potestate dia-
boli, nec est ubique (quia in mul-
tis partibus mundi, adhuc sunt
idolatrae) nec etiam erit semper:
quia tempore Antichristi maxi-
me suam potestatem exercebit dia-
bolus in hominum nocentium
de quo dicitur 2. ad The. 2. quod
eius aduentus erit sicut operatio-
nem Satanę in omni uirtute, &
signis, & prodigiis mendacib.
in omni seductione iniquitatis. ergo
videtur, quod passio Christi non sit
causa liberationi humani generis
a potestate diaboli.

SED CONTRA est, quod domi-
nus dicit Ioan. 12. imminente pas-
sione, Nunc princeps huius mundi
eicietur foras, & ego si exalta-
tus fuero a terra, omnia traham ad
meipsum. Est autem exaltatus a ter-
ra per crucis passionem. ergo per
eam diabolus est a potestate ho-
minum eiectus.

RESPON. Dicendum, quod cir-
ca potestatem, quam diabolus in
homines exercebat ante Christi
passionem, tria sunt consideranda.
Primum quidem, ex parte homi-
nis, qui suo peccato meruit, ut in
potestatem traderetur diaboli, per
cuius tentationem fieret supera-
tus. Aliud autem est ex parte Dei,
quem homo peccando offendit
rat, qui per suam iustitiam homi-
nem reliquerat potestati diaboli.
Tertium est, ex parte ipsius diabo-
li, qui sua nequissima uoluntate
hominem a consecutione salutis
impediabat. Quantum ergo ad
primum, homo est a potestate dia-
boli liberatus per passionem Chri-
sti, in quantum passio Christi est
causa remissionis peccatorum.
Quantum autem ad secundum
dicendum, quod passio Christi
nos a potestate diaboli liberauit,
in quantum nos Deo reconcilia-
uit, ut infra dicitur. ¶ Quantum
uero ad tertium, passio Christi
nos a diabolo liberauit, in quan-
tum in passione Christi excessit
modum potestatis sibi tradite a
Deo, machinando in mortem
Christi, qui non habebat meritum
mortis, cum esset absque peccato.
Vnde * Aug. dicit in 13. de Trin.
Iustitia Christi victus est diabo-
lus, quia cum in eo nihil morte
dignum inueniret, occidit eum
tamen, & utique iustum est, ut debi-
tores, quos tenebat, liberi dimittantur,
in eum credentes, quem
sine ullo debito occidit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod
non dicitur sic diabolus in homi-
nes potestatem habuisse, quasi

posset eis nocere, Deo non per-
mittente, sed quia iuste permit-
tebatur nocere hominibus, quos
tentando, ad suum consensum
perduxerat.

AD SECUNDUM dicendum, quod
diabolus etiam nunc potest qui-
dem Deo permittente homines tentare, quantum
ad animam, & uexare quantum ad corpus, sed ta-
men preparatum est homini remedium ex passio-
ne Christi, quo se potest tueri contra hostis impu-
gnationes, ne deducatur in interitum mortis eter-
nae. Et quicumque ante passionem Christi diabolo
resistebant, per fidem passionis Christi hoc facere
poterant, licet passione Christi nondum peracta.
Quartum autem ad aliquid, nullus poterat diaboli
manus euadere, ut si non descenderet in infernum
a quo post passionem Christi, se possunt homines
eius uirtute tueri.

AD TERTIUM dicendum, quod Deus permittit
diabolo posse decipere homines in certis personis,
temporibus & locis, secundum occultam rationem
iudiciorum suorum. Semper tamen per passio-
nem Christi, est paratum hominibus remedium se tu-
endi contra nequitias demonum, etiam tempore An-
tichristi: sed si aliqui hoc remedio uti negligant, nil
deperit efficacie passionis Christi.

ARTICULVS III.
Utrum per passionem Christi homines
sint liberati a pena peccati.

AD TERTIUM sic procedit.
Videtur, quod per passio-
nem Christi non sint hoies
liberati a pena peccati. Precipua
enim pena peccati est eterna da-
natio: sed illi, qui damnati erant
in inferno pro suis peccatis, non
sunt per Christi passionem libe-
rati, quia in inferno nulla est re-
demptio: ergo uidetur quod pas-
sio Christi non liberauit homi-
nes a pena peccati.

¶ 2. Præter illis, qui sunt liberati a reatu
peccati, non est aliqua pena iniun-
genda: sed penitentibus iniun-
gitur pena satisfactoria. non er-
go per passionem Christi sunt
homines liberati a reatu peccati.

¶ 3. Præter. Mors est pena peccati,
secundum illud 1. cor. 6. Stipen-
dia peccati mors: sed adhuc post
passionem Christi homines mo-
riuntur: ergo per passionem Christi, non
sunt hoies liberati a reatu peccati.

SED CONTRA est, quod dicitur Ier. 31.
Verelanguores nostros ipse tulit
& dolores nostros ipse portauit.

RESPON. Dicendum, quod per pas-
sionem Christi liberati sumus a
reatu peccati dupliciter. Vno modo
directe, in quantum, scilicet passio Christi
fuit sufficiens & super abundans
satisfactio pro peccatis totius huma-
ni generis. Exhibita autem satisfactio
ne sufficiens tollit reatum peccati. Al-
io modo, indirecte, in quantum, scilicet pas-
sio Christi est causa remissionis
peccati, in quo fundatur reatus peccati.

Tertia S. Thoma.

do apparente: regnat enim in terra plus quam Christus, in tantum creuit secta Machometi, & Christianorum iniquitas.

¶ Super Quaestiones quadragesime nonae, Articulus tertius. Intulus, clarus. Inf. q. 52. a. 5 cor. & q. 86. ar. 4. ad 3. & 3. d. 19. ar. 3. & uer. q. 29. ar. 7. ad 9.

¶ In corpore una conclusio: Per passio- nem Christi liberati sumus a reatu peccati dupliciter, scilicet, di- recte & indirecte. Probatur quo ad pri- mam partem: quia passio Christi est satisfactio super abun- dans pro pena totius mundi. Quo ad secundam, quia pas- sio Christi liberauit a peccato quo homo meretur penam.

¶ Aduerte hic, quod li- beratio primo modo respicit penam tem- poralem, siue hic, siue in alia uita debitam; liberatio uero, secun- do modo respicit pe- nam aeternam, a qua per passionem Chri- sti liberamur, dum a seruitute peccati ori- ginalis, & mortalis redimimur. Vtrique siquidem peccato de- betur pena aeterna: sed ablato tam origi- nali, quam mortali peccato, tollitur ex consequenti reatus aeternae peccati concomitans.

¶ In responsione ad secundum nota cal- cem responsionis, & percipere, quanta sic uis poenitentiae sacra mentalis, quae scilicet a sacerdote im- ponitur in sacra- mento poenitentiae.

X 2 Ope.

1. d. 19. ar. 3. & uer. q. 29. ar. 7. ad 9.

Operatur siquidem vltra vires suas, dum parua innixa satisfactio Christi sufficiens inuenitur, ac si esset maior.

do passioni Christi non coniunguntur, effectum eius percipere non possunt.

AD SECVNDVM dicendum, qd (sicut supra dictu est) ad hoc quod consequamur effectum passionis Christi, oportet nos ei configurari. Configuramur autem ei in baptismo sacramentaliter, secundum illud Rom. 6. Consepulti sumus ei per baptismum in mortem, unde baptizatis nulla poena satisfactoria imponitur, quia sunt totaliter liberati per satisfactionem Christi. Quia uero Christus semel tantum pro peccatis nostris mortuus est (ut dicit 1. Pet. 3.) ideo non potest homo secundario configurari morti Christi per sacramentum baptismi, unde oportet, quod illi qui post baptismum peccant, configurentur Christo patienti per aliquid penitentiae uel passionis, quam in seipsis sustineant, quae tamen multo minor sufficit, quam esset condigna peccato cooperante satisfactione Christi.

AD TERTIVM dicendum, quod satisfactio Christi habet effectum in nobis, in quantum incorporamur ei, ut membra suo capiti, sicut supra dictum est. Membra autem oportet capiti conformari, & ideo sicut Christus primo quidem habuit gratiam in anima cum passibilitate corporis, & per passionem ad gloria immortalis peruenit, ita & nos qui sumus membra eius, per passionem ipsius liberamur quidem a reatu cuiuslibet poenae: ita tamen quod primo recipimus in anima spiritum adoptionis filiorum, quo ascribimur ad hereditatem gloriae immortalis, adhuc corpus passibile & mortale habentes: postmodum uero configurati passionibus, & morti Christi, in gloria immortalis perducimur, secundum illud Aposto. Roman. 8. Si filij, & heredes: haeredes quidem Dei, coheredes autem Christi: si tamen compatimur, ut & conglorificemur.

Super Quaestiois quadragesima nona Articulum quartum.

Italus claus.

In corpore uero conclusio: Passio Christi est causa nostra reconciliationis ad Deum dupliciter scilicet, redimendo a peccato, & ut sacrificium. Omnia clara sunt in litera.

In responsione ad secundum declaratur, quomodo intelligitur Deum placatum, ex parte scilicet nostri: mutatio enim in nobis non in Deo inuenta est: ex qua Deus placatus dicitur.

Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, non ergo uidetur, quod per passionem Christi sumus reconciliati Deo, ita quod de nouo nos amare inciperet.

3 Praeterea. Passio Christi impleta est per homi-

AD PRIMVM ergo dicendum, quod passio Christi fortitur effectum suum in illis, quibus applicatur per fidem & charitatem, & per fidei sacramenta. & ideo damnati in inferno, qui predicto modo

nes Christum occiderunt, qui ex hoc grauius Deum offenderunt, ergo passio Christi est magis causa indignationis, quam reconciliationis Dei.

SED CONTRA est, quod Aposto. dicit Rom. 6. Reconciliati sumus Deo per mortem filij eius.

RESPON. Dicendum, quod passio Christi est causa reconciliationis nostrae ad Deum dupliciter. Vno modo, in quantum remouit peccatum per quod homines constituuntur inimici Dei, secundum illud Sap. 14. Similiter odio sunt Deo impius & impietas eius. & in psal. 6. Odisti oes qui operantur iniquitatem. Alio modo, in quantum est sacrificium Deo acceptissimum: est enim hoc proprie sacrificij effectus, ut per ipsum placetur Deus: sicut cum homo offensam in se commissam remittit propter aliquod obsequium acceptum, quod ei exhibetur, unde dicit 1. Reg. 26. Si Dominus incitat te aduersum me, odoretur sacrificium. & similiter tantum bonum fuit, quod Christus uoluntarie passus est, & propter hoc bonum in natura humana inuentum, Deus placatus est super omni offensa generis humani, quantum ad eos, qui Christo passio coniunguntur, secundum modum praemissum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Deus diligit omnes homines, quantum ad naturam, quam ipse fecit: sed odit omnes quantum ad culpam, quam contra eum homines committunt, secundum illud Eccl. 12. Altissimus odio habet peccatores.

AD SECVNDVM dicendum, quod passio Christi non dicitur quantum ad hoc Deo nos reconciliasse, quod de nouo nos amare inciperet, cum scriptum sit Hier 31. In charitate perpetua dilexi te: sed quia per passionem Christi, sublata est odij causa, tum per ablationem peccati, tum per recompensationem acceptabilioris boni.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut occisores Christi homines fuerunt, ita & Christus occisus: maior autem fuit charitas Christi patientis, quam iniquitas occisorum. Et ideo passio Christi magis ualuit ad reconciliandum Deum toti humano generi, quam ad prouocandum ad iram.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum per passionem Christi sumus Deo reconciliati.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod per passionem Christi non sumus Deo reconciliati. Reconciliatio enim non habet locum inter amicos: sed Deus semper dilexit nos, secundum illud Sapient. 11. Diligis omnia quae sunt, & nihil odisti eorum quae fecisti, ergo passio Christi non reconciliauit nos Deo.

2 Praeterea. Non potest idem esse principium & effectus: unde gratia, quae est principium merendi, non cadit sub merito: sed dilectio Dei est principium passionis Christi, secundum illud Ioan. 3.

2 Praeterea. Ante passionem Christi, Helias raptus est in celum, ut dicitur 4. Regum 2. sed effectus non praecedit causam, ergo uidetur, quod apertio ianuae caelestis

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, quod Christus sua passione non aperuit nobis ianuam caeli.

2 Praeterea. Ante passionem Christi, Helias raptus est in celum, ut dicitur 4. Regum 2. sed effectus non praecedit causam, ergo uidetur, quod apertio ianuae caelestis

Super Quaestiois quadragesima nona Articulum quintum.

Italus claus.

consequendine Ecclesiae uentis ista parabolica locutione. Vocat enim caeli ianuam per similitudinem ad ianuam fructum (qui est impedire, uel expeditam reddere penetrationem interiorum) fructus diuinae confectionem: ita quod aperiri caeli ianuam est expeditam facere confectionem aeternae beatitudinis, quae nulli ante Christi passionem concessa est.

In corpore articuli una est conclusio: Per passionem Christi aperta est ianuam regni caelestis. Probatur dupliciter. Primo: tollere peccata humana, quo ad culpam & poenam omnem,

Sup. q. 49. ar. 4. co. & 3. d. 19. ar. 5. q. 1. & op. 60. c. 18

Alia ad reconciliandum Deum totum humanum genus.

d. 18. ca. 1. d. 19. ca. 1. d. 4. ca. 1. d. 9. ca. 1.

nem est aperire ianuam regni celorum; sed Christus per suam passionem abstrulit omne peccatum quo ad omnia. ergo. Maior probatur ab opposito; quia clausio regni celorum nihil aliud est, quam obstaculum peccati quo impeditur a celo. Probatur auctoritate Ilae. Minor probatur auctoritate Apostoli. Secundo, manifestatur conclusio ex figura effectus mortis summi facerdotis legauit. Aduerte hic tria. Primo, q. clausio regni celorum est priuatio diuinae fructio- nis post hanc uitam non qualisomque, sed ex tali orta; & fuita causa; scilicet ex peccato. Et pro- pterea aperire ce- lum, nihil aliud est quam tollere pecca- tum; tam quo ad culpam, quam quo ad penam: sublaro siquidem sic pecca- to manifestum est q. tollitur fructiois di- uinae priuatio, ut pe- na peccati, ac per hoc simpliciter tol- litur, quia non nisi ut penam retinebat priuationem illam di- uinae benignitas. Secundo, quod Christus sua passio- ne liberat membra sua ab omni & culpa & poena: quoniam ut Apostolus dicit, abundans est Chri- sti donum, quam fue- rit. Adz damnū: sed ut experientia testa- tur, & ex calce pra- cedens art. habes, liberatio ista ordine quodam in exco- m- muni- cationem mandatur, consi- gurando nos ipsi Christo. Quo fit, ut Christus liberauerit nos ab omni poena peccati: tam origi- nalis quam actualis: sed nos ordine quodam, & media configura- tione ad Christum, consequimur immu- nitatem a culpa & pe- na totaliter. Pro quo & respon- sione ad primum no- ta tertio, quod quia, primus homo pecca- uerit non solum ut sin- gularis persona, sed etiam ut principium humane naturae, ideo peccatum originale erat dupliciter mun- datur: & ex ea parte, qua singularum est personarum: & ex ea parte, qua totius humane naturae se- minaliter ab Adam descendens, se quo ad personam qui- dem olim per cir- cumsionem, uel alioquod sacrificium, & tunc per bap- tismum purgatur hu-

manum genus ab originali peccato. Ad secundum autem; nec circumcisio olim, nec bap- tismus postea sufficit, ut patet de bap- tizatis bap- tismo Christi mortuis ante Christi passionem: nul- lus enim illorum liber fuit a pena clausurae regni celorum. Hec enim poena, sicut & mors corporalis ex peccato originali ut naturae est, conse- cura est, & ad utram que abolendam pas- sio Christi fuit ne- cessaria: quamuis di- uersimode ab hac & illa nos eripuerit: quoniam a spiritali poena priuationis di- uinae fructiois sic nos liberauit, quod statim exhibuit effe- ctum. Et inde est, q. modo bap- tizati si moriuntur statim, beati sunt: beneficiū siquidem hoc est, bap- tismi non simpli- citer, sed ratione sta- tus, quo scilicet Chri- sti passio consummata est. Et quia bap- tismus ad hoc insti- tus est, ut esset sacra- mentum in talis statu, quamuis inchoante parum ante caperit, ideo bap- tismo attri- buitur aperire cele- stem ianuam, quod praefiguratum est, cū Christo bap- tizato. q. li- aperti sunt. Sed immortalitatis benefi- cium non statim exhibuit, quamuis tunc fecerit, cum mortem nostram mo- riendo destruxit: sed media conformitate nostra ad ipsum mo- riemem immortalitatem longe excel- lentiore illa, qua sine in statu inchoante, nobis exhibebit in tempore resurre- ctionis: cum hoc etiam, quod in capi- tenostro, ipso scilicet Christo homine, iam immortalitatem corporis consecuti sumus per ipsius pas- sionem. *Super Quaestiois quadragesima nona. Articulum sextum.* Tenuis clarus, ut sonat. In corpore duo. Primo declara- tur in cō, quid impor- tet merium, & quo intelligatur tam in 3. d. 22. 2. 4. malo, quam in bono. 9. 3. Secundo, descendit ad propositū in spe- ciali de Christo. Quo ad primum, di- cit in communi meri- tum importare quan- dam iustitiam, non gra- tiam aequalitatem. Et hoc probat auctori- tate Apostoli. Vbi non miseris nouit, X 3

namum genus ab originali peccato. Ad secundum autem; nec circumcisio olim, nec bap- tismus postea sufficit, ut patet de bap- tizatis bap- tismo Christi mortuis ante Christi passionem: nul- lus enim illorum liber fuit a pena clausurae regni celorum. Hec enim poena, sicut & mors corporalis ex peccato originali ut naturae est, conse- cura est, & ad utram que abolendam pas- sio Christi fuit ne- cessaria: quamuis di- uersimode ab hac & illa nos eripuerit: quoniam a spiritali poena priuationis di- uinae fructiois sic nos liberauit, quod statim exhibuit effe- ctum. Et inde est, q. modo bap- tizati si moriuntur statim, beati sunt: beneficiū siquidem hoc est, bap- tismi non simpli- citer, sed ratione sta- tus, quo scilicet Chri- sti passio consummata est. Et quia bap- tismus ad hoc insti- tus est, ut esset sacra- mentum in talis statu, quamuis inchoante parum ante caperit, ideo bap- tismo attri- buitur aperire cele- stem ianuam, quod praefiguratum est, cū Christo bap- tizato. q. li- aperti sunt. Sed immortalitatis benefi- cium non statim exhibuit, quamuis tunc fecerit, cum mortem nostram mo- riendo destruxit: sed media conformitate nostra ad ipsum mo- riemem immortalitatem longe excel- lentiore illa, qua sine in statu inchoante, nobis exhibebit in tempore resurre- ctionis: cum hoc etiam, quod in capi- tenostro, ipso scilicet Christo homine, iam immortalitatem corporis consecuti sumus per ipsius pas- sionem.

ARTICULVS VI.
Utrum Christus per suam passionem meruerit exaltari.
AD SEXTVM sic proce- ditur. Viderur, q. Chri- stus per suam passionem non meruerit exaltari. Sicut. n. cognitio ueritatis est proprium Deo, ita & sublimitas, secun- dum illud Psalm. 112. Excelsus super omnes gentes dominus, & super caelos gloria eius: sed Christus, secundum quod homo, habuit cognitionem

tertia S. Thomae.

Alia ad re- conciliandi- Deo totum- nā ge- nis.

d. 18. 22. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

nouit, si a merito
transit ad mercedem : quia merces merito respondet, ut primum debito.
¶ Exempla deinde meriti aequalitas secundum iustitiam exerceatur tam in malis quam in bonis, & in malis quidem rationi adiungit exemplum de iusta aequalitate circa demeritum furti, cum auctoritate sacrae Scripturae, & inde inferunt simile, proportionatim fieri iusta aequalitatem circa meritum boni.

Q. 19. art. 4.
& 1. 34. art. 2.

Epist. 16. an
2e med. to. 4.

¶ Vbi aduerte, quod in istis iustitijs interueniunt duo. l. res exterior, & voluntas interior, verbi gratia: ovis furto ablata & voluntas ducens ad furtum. Si consideretur res exterior (pura ovis duntaxat) sufficit ut ad aequalitatem iustitiae restituatur ipsa ovis: sic enim inaequalitas rei facta per furem, reduciatur ad primitiam aequalitatem, ut patet. Sed si super hoc consideretur iniqua voluntas furis (qua uoluit contempna iustitia publica, & proximi plus habere, quam sibi debetur, & propterea abstulit ouem alienam) sic ad hoc ut haec iniquitas uoluntatis iuncta operi ad aequalitatem reducatur, iustum est ut minus habeat de suo qui plus quam debebat sibi usurpauit de alieno: & propterea pro una ablata oue reddere tenetur quatuor, vnam pro aequalitate rei extra, & tres pro aequalitate iniqui actus. Et quia tam demeritum quam meritum, principaliter consistit in uoluntate, ideo Auctor in littera tractans de merito Christi, ad aequalitatem, quae principaliter respicit actiones & passionem, quatenus sunt voluntariae, se conuertit: & tam in malis, quam in bonis iustitiae aequalitatem considerauit, prout iusta uel iniusta uoluntas minus, uel plus de sibi debitis uoluit effectum, ut patet in li-

omnis ueritatis, non ex aliquo merito precedente, sed ex ipsa unione Dei & hominis: secundum illud Ioan. 1. Vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratiae & ueritatis, ergo neque exaltationem habuit ex merito passionis, sed ex sola unione.

¶ 2. Praet. Christus meruit sibi a primo instanti suae conceptionis, ut supra habitum est, non autem maior charitas fuit in eo tempore passionis quam ante. Cum ergo charitas sit merendi principium, uideatur quod non magis meruerit per passionem suam exaltationem quam ante.

¶ 3. Praet. Gloria corporis resultat ex gloria animae, ut Aug. * dicit in Epistola ad Dioscorum: sed Christus per passionem suam non meruit exaltationem quantum ad gloriam animae, quia anima eius fuit beata a primo instanti suae conceptionis, ergo neque etiam per passionem meruit exaltationem, quantum ad gloriam corporis.

¶ Sed contra est, quod dicitur Philip. 3. Factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltauit illum.

¶ Respon. Dicendum, quod meritum importat quandam aequalitatem iustitiae, unde & Apostolus dicit Roma. 4. quod ei, qui operatur, merces imputatur secundum debitum. Cum autem aliquis ex sua iniusta uoluntate sibi attribuit plus quam sibi debeatur, iustum est ut diminuat. Et quantum ad id, quod sibi debeatur: sicut cum furatur quis unam ouem, reddet quatuor ut dicitur Exod. 22. Et hoc dicitur mereri, in quantum per hoc punitur eius iniqua uoluntas: ita etiam aliquis sibi ex iniusta uoluntate subtrahit quod debebat habere, meretur ut sibi amplius superaddat, quasi merces iustae uoluntatis. & inde est, quod sicut dicitur Luc. 14. Qui se humiliat, exaltabitur. Christus autem in sua passione seipsum humiliat uel infra suam dignitatem, quantum ad quatuor. Primo quidem, quantum ad passionem & mortem, cuius debitor non erat. Secundo, quantum ad locum, quia corpus eius positum est in sepulchro, & anima in inferno. Tertio, quantum ad confusionem & opprobria, quae sustinuit. Quarto, quantum ad hoc, quod est traditus humanae potestati, secundum quod ipse dicit Pilato Ioan. 19. Non haberes in me potestatem, nisi datum tibi esset a seculo: & ideo per suam

passionem meruit exaltationem quantum ad quatuor. Primo quidem, quantum ad resurrectionem gloriosam: unde dicitur in Psal. 138. Tu cognouisti sessionem meam, in humilitate mea: passionis, & resurrectionem meam. Secundo, quantum ad ascensionem in celum, unde dicitur Ephe. 4. Descendit primus in inferiores partes terrae, qui ante descendit, ipse est & qui ascendit super omnes caelos. Tertio, quantum ad consensum patris dextere, & manifestationem diuinitatis ipsius, secundum illud Ista. 3. 2. Exaltabitur, & sublimis erit ualde: sicut obstupuerunt super eum multi, sic in gloriam erit inter uiros aspectus eius, ut Phil. 2. dicitur. Factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis: propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen, ut scilicet ab omnibus nominetur Deus, & omnes ei reuerentiam exhibeant sicut Deo, & hoc est quod subditur, Ut in nomine Iesu omne genu flectatur, caelestium, terrestrium, & infernorum. Quarto, quantum ad iudicariam potestatem, dicitur. n. Iob. 36. Causa tua quasi imperij iudicata est, causam iudiciumque recipies.

¶ Ad primum ergo dicendum, quod principium merendi est ex parte animae, corpus autem est instrumentum meritorij actus. & ideo perfectio animae Christi, quae fuit merendi principium, non debuit in eo acquiri per meritum, sicut perfectio corporis, quod fuit passionis subiectum, & per hoc fuit ipsius meriti instrumentum.

¶ Ad secundum dicendum, quod per priora merita Christus meruit exaltationem ex parte ipsius animae cuius uoluntas charitate & alijs uirtutibus informabatur: sed in passione meruit suam exaltationem per modum eiusdem recompensationis, etiam ex parte corporis: iustum est. n. ut corpus quod fuerat ex charitate passionis subiectum, acciperet recompensationem in gloria.

¶ Ad tertium dicendum, quod dispensatione quadam factum est in Christo, ut gloria animae ante passionem non redundaret ad corpus, ad hoc quod gloriam corporis honorabilis obtineret, quando eam per passionem meruisset. Gloriam autem animae differri non conueniebat, quia anima immediate uniebatur Verbo, unde decens erat, ut gloria repleatur ab ipso Verbo, sed corpus uniebatur Verbo mediante anima.

QVAESTIO L.

De morte Christi in sex articulos diuisa.

¶ Super Quaestiois quinquagesimae articulum primum. Titulus clarus est.

¶ In corpore una conclusio: Conueniens fuit Christi morti. Probatum quinque rationibus. Omnia clara sunt.

DEINDE considerandum est de morte Christi.

Et circa hoc quaeruntur sex.

¶ Primo, Vtrum conueniens fuerit Christum mori.

¶ Secundo, Vtrum per mortem fuerit separata diuinitas a carne.

¶ Tertio, Vtrum fuerit separata diuinitas ab anima.

¶ Quarto, Vtrum Christus in triduo mortis fuerit homo.

¶ Quinto, Vtrum corpus eius fuerit idem numero uinum & mortuum.

¶ Sexto, Vtrum mors eius sit aliquid operata ad nostram salutem.